

Український державний університет залізничного транспорту

Затверджено
рішенням вченої ради
економічного факультету
прот. № ____ від ____ 20__ р

Рекомендовано
на засіданні кафедри
економіки та управління виробничим і
комерційним бізнесом
прот. № ____ від _____

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

I семестр 2020/2021 навчального року

освітній рівень третій (доктор філософії)

галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки

спеціальність 051 Економіка

Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу - <http://kart.edu.ua/osvita/portal-rz>

1. Команда викладачів:

Лектор:

Овчиннікова Вікторія Олексіївна (доктор економічних наук, професор),

Контакти: +38 (057) 730-10-97, e-mail: ovchinnikova_vo@kart.edu.ua

Години прийому та консультації:

Розміщення кафедри: Місто Харків, майдан Фейєрбаха, 7, 3 корпус, 5 поверх,
аудиторія 505.

Веб сторінка курсу: <http://kart.edu.ua/>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://metod.kart.edu.ua>



МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

І семестр 2020/2021 курс силабус

Аспіранти

2Еасп

Лекції та практики проводяться відповідно до розкладу занять

<http://kart.edu.ua/osvita/portal-rz>

Аудиторія: 3.505

Команда викладачів:

Лектор: Овчиннікова Вікторія Олексіївна

Контакти: ovchinnikova_vo@kart.edu.ua

Години прийому та консультацій: середа 1 та 4 пари

Важливим елементом системи забезпечення належного рівня конкурентоспроможності економічних систем, ефективного ведення їх господарської діяльності як на внутрішньому (національному), так і на зовнішніх ринках виступає її діагностика. В процесі дослідження конкурентоспроможності економічних систем виявляються сильні і слабкі сторони їх діяльності, приховані можливості та потенційні загрози, що в підсумку дає можливість ефективно планувати та розвивати діяльність на основі конкурентних переваг. Визначення рівня конкурентоспроможності є початковим моментом планування діяльності та розробки стратегії конкурентоспроможності. Для функціонування організаційно-економічного механізму забезпечення конкурентоспроможності необхідна система дослідження конкурентоспроможності, яка б врахувала інтереси інвесторів, економічних систем, споживачів, держави. Однак, як не склалося єдиного розуміння суті поняття конкурентоспроможності, так не існує єдиної методики її дослідження. Багаторівневий характер конкурентної взаємодії економічних

систем зумовлює широкий діапазон підходів до дослідження їх конкурентоспроможності. У сукупності вони охоплюють як вертикальний, так і горизонтальний об'єктний ряд – від дослідження конкурентоспроможності товарів, підприємства, регіону, галузі та економіки країни до дослідження конкурентоспроможності окремих товарів підприємств та видів діяльності. Це обумовлює неоднозначність методології і методик дослідження конкурентоспроможності. Вивчення дисципліни «Методологія дослідження конкурентоспроможності економічних систем» дозволить аспіранту сформувати компетентності щодо об'єктивних закономірностей, механізму та особливостей сучасної конкуренції та конкурентоспроможності організації, а також набуття ними навиків та вмінь дослідження стану конкуренції, аналізу та оцінювання рівня конкурентоспроможності економічних систем, розроблення та практичного застосування стратегії підтримування та нарощування її конкурентних переваг.

Завдання опанування дисципліни: вивчення теорії, вітчизняного і світового досвіду дослідження та управління конкурентоспроможністю економічних систем.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності аспірантів:

1. Ціннісно-смыслову компетентність (формування у аспірантів знань, умінь і навичок, необхідних для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, крім іншого успішне оволодіння професійними компетенціями, а також застосовувати знання щодо дослідження конкурентоспроможності економічних систем).

2. Загальнокультурну компетентність (розуміння культурних, історичних та регіональних особливостей розвитку в світі та в Україні, здатність конструктивно взаємодіяти в полікультурному просторі, володіння національною та світовою культурною спадщиною, культурою міжособистісних відносин, а також дотримання принципів толерантності).

3. Навчально-пізнавальну компетентність (здатність здійснювати аналіз позиції економічної системи у конкурентному середовищі; проводити діагностику та ревізію поточної конкурентної стратегії; здійснювати дослідження конкурентних переваг, якими володіє економічна система, та визначати ті, що мають бути, досягнутими в майбутньому для підвищення конкурентоспроможності; виконувати розрахунки, пов'язані з оцінюванням ступеня інтенсивності конкуренції; визначати та конкретизувати функції управління конкурентоспроможністю економічної системи).

4. Інформаційну компетентність (окреслювати тему дослідження та визначати відповідну інформаційну потребу (сформулювати проблему, термінологію і ключові слова, визначати види інформаційних матеріалів, необхідні для дослідження, використовувати електронні засоби пошуку потрібних відомостей), визначати різні типи джерел для різних завдань, правильно використовувати цитати).

5. Комунікативну компетентність (здатність до взаємодії (роботи в команді), міжособистісні навички та уміння, здатність працювати в міждисциплінарній команді, здатність спілкуватися з експертами з інших галузей).

6. Компетентність особистісного самовдосконалення (елементи фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; підтримка постійної жаги до самовдосконалення та самопізнання, шляхом постійного пошуку нетрадиційних підходів до розвитку інструментів дослідження конкурентоспроможності).

7. Управлінську компетентність (дослідницькі навички і уміння, здатність до навчання, здатність пристосовуватись до нових ситуацій, здатність породжувати нові ідеї (креативність)).

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо Вас цікавить вміння системного використання різноманітних технологій, методів та стратегій дослідження конкурентоспроможності економічних систем, що господарюють наразі в умовах мінливого, подекуди агресивного, зовнішнього середовища, та мають гостру постійну необхідність в утриманні та завоюванні конкурентних позицій на ринку, тоді Вам обов'язково варто пройти цей курс! Від аспірантів очікується: базове розуміння економіки, а також обізнаність в питаннях забезпечення конкурентоспроможності. Третина змісту курсу присвячена вивченню системної характеристики ключового поняття курсу, а дві третини курсу охоплюють вивчення сучасних методів та моделей діагностики та ревізії поточної конкурентної стратегії, дослідження конкурентних переваг, оцінюванням ступеня інтенсивності конкуренції, управління конкурентоспроможності економічної системи. Команда викладачів буде готова надати допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті, на форумі та особисто - у робочий час.

Організація навчання

Цей курс, який вивчається з вересня по грудень, дає аспірантам глибоке розуміння методів і моделей обґрунтування економічних рішень.

Кількість кредитів ECTS – 5.

Лекції – 6 годин.

Практики – 30 годин.

Самостійна робота – 114 годин.

Курс супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Аспіранти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії та розробки індивідуальних завдань.

Теми курсу



Методологія дослідження конкурентоспроможності економічних систем

Поміжний	Лекції	Виконай
	Запрошені лектори	
	Лекції	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Групові завдання	
	Індивідуальні консультації	
	Залік	

Практичні заняття курсу передбачають розрахунок задач і вирішення проблемних практичних ситуацій та презентацію індивідуальних завдань. Виконання завдання супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у аспіранта інформаційну та комунікативну компетентності.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, презентації, завдання та правила оцінювання курсу)

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку лекційного або практичного заняття.

Лекції та практичні заняття

Список основних лекцій курсу наведений нижче. Пильнуйте за змінами у розкладі.

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
1	2	3	4	5
	1	Концептуальні положення дослідження конкурентоспроможності економічних систем	2	Конкурентні позиції національних економічних систем
	1	Технологія дослідницької роботи	2	Наукові підходи до управління конкурентоспроможністю.
	1	Рівні дослідження конкурентоспроможності економічних систем	2	Методологія наукових досліджень.
	1	Методологічні підходи до оцінки конкурентоспроможності економічних систем	2	Дослідження технологій дослідницької роботи
	1	Методи дослідження конкурентоспроможності економічних систем	2	Забезпечення ефективності наукових досліджень конкурентоспроможності
	1	Інформаційне забезпечення наукових досліджень конкурентоспроможності економічних систем	2	Дослідження національної конкурентоспроможності
			2	Аналіз конкурентоспроможності регіонів
			2	Аналіз конкурентоспроможності галузей
			2	Дослідження методологічних підходів до оцінки конкурентоспроможності
			2	Формування критеріїв оцінки конкурентоспроможності економічних систем
			2	Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства на ринку
			2	Методи оцінки конкурентоспроможності продукції

1	2	3	4	5
			2	Діагностика відповідності продукції інтересам суб'єктів ринку
			2	Особливості інформаційного забезпечення наукових досліджень конкурентоспроможності економічних систем
			2	Визначення необхідного інформаційного забезпечення в процесі формування конкурентної стратегії
Диференційований залік				

Правила оцінювання

При заповненні екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) аспіранта, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання на самостійну роботу:

- Аспірантам пропонується обрати один з 15 варіантів тем для виконання індивідуального завдання у вигляді реферату і електронної презентації впродовж семестру. За вчасне та вірне виконання завдання нараховується 20 балів до поточного модульного контролю. За вчасне та частково вірне виконання – від 10 до 15 балів. За

невиконане завдання бали не нараховуються. Необхідний обсяг виконання завдання складає 50% на перший модульний контроль і 100% на другий модульний контроль. Перебіг поточного виконання завдання та питання для обговорення надсилаються на e-mail викладача або перевіряються ним особисто.

• Аспіранти мають прорецензувати одну роботу іншого аспіранта або групи продовж семестру очно та висловити свої критичні зауваження.

Теми індивідуального завдання

1. Які характеристики товару виступають як критерії його конкурентоспроможності?
2. Як класифікуються чинники, що визначають конкурентоспроможність товару?
3. Яких принципів слід дотримуватись оцінюючи конкурентоспроможність товарів?
4. З яких стадій складається процес оцінки рівня конкурентоспроможності товару?
5. Які методи оцінки конкурентоспроможності виділяються за формою представлення результатів оцінки?
6. У чому полягає сутність методу розрахунку інтегрального показника конкурентоспроможності товару?
7. Який сенс вкладається у поняття «якість продукції»?
8. Розкрийте групи чинників, які впливають на рівень якості продукції.
9. Яке місце займає стандартизація у забезпеченні якості і конкурентоспроможності продукції?
10. Якими є основні підходи до управління конкурентоспроможністю товару?
11. У чому полягає сутність комплексного підходу до управління конкурентоспроможністю товару?
12. Якою є специфіка відтворювально-еволюційного підходу до управління конкурентоспроможністю товару?
13. Назвіть перспективні шляхи забезпечення конкурентоспроможності продукції українських підприємств.
14. Які причини зумовлюють втручання держави у ринковий механізм?
15. Критерії оцінки конкурентоспроможності економічних систем.

Відвідування лекцій:

Бали за цю складову не нараховуються взагалі, якщо аспірант не відвідував більш 50% лекційних занять без поважних причин. За відвідування кожної лекції нараховується 5 балів.

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання та дати ще один спосіб перевірити свої погляди щодо використання методів дослідження конкурентоспроможності. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім аспірантам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості.

Практичні заняття:

Оцінюються за виконання задачі (до 3 балів), ступінь залученості до вирішення ділової ситуації (до 3 балів). Максимальна сума становить 15 балів.

Залік:

Аспірант отримує залік шляхом накопичення балів за відвідування лекцій, виконання практичних завдань й самостійної роботи.

Викладачі:

Овчиннікова Вікторія Олексіївна (<http://kart.edu.ua/kafedra-euvkb-ua/kolectuv-kafedru-euvkb-ua/zubenko-vo-ua>) – лектор з економічного управління підприємством в УкрДУЗТ. Отримала ступінь д.е.н. за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством в УкрДУЗТ у 2018 році.

Напрямки наукової діяльності: стратегічне управління підприємством, економічна діагностика, економічне управління підприємством, економічний аналіз, забезпечення конкурентоспроможності економічних систем, економіка роботизованих технологій, забезпечення ефективності інноваційної діяльності підприємства, управління розвитком залізничного транспорту.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція аспірантів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції аспірантів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://kart.edu.ua/>